

H O T Ă R Ă R E A nr. 3-112/2026
cu privire la aprobarea recomandării privind libertatea de exprimare a
procurorilor în mediul online și obligația de rezervă

22 iulie 2026

municipiul Chișinău

Colegiul de disciplină și etică de pe lângă Consiliul Superior al Procurorilor având în componența sa:

Președinte – Alexandru Lozan;

Membrii–Viorel Beiu, Eugenia Zubco, Constantin Șușu, Mihaela Pascal și Vitalie Sîli,
audiind informația prezentată de către doamna Eugenia Zubco, Colegiul de disciplină și etică-

C O N S T A T Ă :

Potrivit art. 89 lit. b) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, Colegiul de disciplină și etică are competența de a adopta recomandări privind prevenirea abaterilor disciplinare în cadrul Procuraturii și respectarea eticii procurorilor. Această atribuție legală conferă Colegiului un rol distinct nu doar în examinarea cauzelor disciplinare individuale, ci și în valorificarea concluziilor desprinse din practica disciplinară, în vederea prevenirii unor conduite neconforme, consolidării standardelor profesionale și uniformizării reperelor de apreciere a comportamentului procurorilor.

Elaborarea și diseminarea recomandărilor privind prevenirea abaterilor disciplinare și respectarea eticii profesionale reprezintă o atribuție legală și instituțională permanentă a Colegiului de disciplină și etică, prevăzută atât de cadrul normativ, cât și de Planul anual de acțiuni al Consiliului Superior al Procurorilor pentru anul 2026.

Exercitarea consecventă a acestei atribuții contribuie la asigurarea unei practici disciplinare unitare și previzibile, la consolidarea integrității și responsabilității profesionale a procurorilor, precum și la realizarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană.

În acest context, recomandările adoptate de Colegiul de disciplină și etică reprezintă un instrument administrativ și profesional de prevenire, orientare și uniformizare a conduitei procurorilor. Acestea nu substituie normele legale și nici nu anticipează soluțiile în cauzele disciplinare individuale, însă oferă repere interpretative și de conduită, rezultate din analiza practicii disciplinare, necesare pentru prevenirea unor încălcări similare, pentru dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe responsabilitate și pentru asigurarea unei aplicări coerente a standardelor etice și profesionale.

Colegiul reține că, recomandarea, constituie prin natura sa, un act de orientare profesională, cu rol preventiv și corectiv, destinat să sprijine procurorii în înțelegerea exigențelor conduitei profesionale în situații concrete de exercitare a atribuțiilor de serviciu. Prevenirea abaterilor disciplinare nu se limitează la reacția ulterioară față de fapte deja comise, ci presupune identificarea timpurie a riscurilor de conduită, formularea unor repere clare și comunicarea acestora către corpul procurorilor, în scopul creșterii previzibilității practicii disciplinare, consolidării disciplinei profesionale și diminuării riscului de aplicare neuniformă a normelor privind răspunderea disciplinară.

În acest context, în urma evaluării riscurilor, vulnerabilităților și tendințelor relevante identificate în activitatea procurorilor și în practica disciplinară, Colegiul de disciplină și

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

etică a considerat necesară elaborarea prezentei Recomandări privind exercitarea libertății de exprimare a procurorilor, în special în mediul online.

Dezvoltarea platformelor de socializare a redus delimitarea dintre viața privată și cea profesională, întrucât informațiile publicate online pot deveni rapid accesibile unui public larg și pot fi redistribuite ori utilizate în afara contextului inițial. În consecință, caracterul personal al conținutului sau publicarea mesajelor în afara programului de lucru nu exclude impactul acestora asupra imaginii procurorului și a Procuraturii. Având în vedere statutul funcției, obligațiile de rezervă, decență și loialitate instituțională se aplică și în mediul online, în măsura în care conduita procurorului este susceptibilă să influențeze încrederea publicului în independența, imparțialitatea, integritatea și prestigiul Procuraturii.

Prezenta Recomandare are caracter interpretativ și metodologic, fără a institui norme juridice noi, urmărind asigurarea unei interpretări și aplicări unitare a Codului de etică al procurorilor și a Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, în concordanță cu Constituția Republicii Moldova, Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Totodată, aceasta urmărește consolidarea standardelor de etică și deontologie profesională și creșterea gradului de conștientizare a impactului pe care utilizarea rețelelor de socializare îl poate avea asupra reputației procurorului și asupra încrederii publicului în sistemul Procuraturii.

Potrivit pct. 6.8.7 din Codul de etică al procurorilor, procurorul este obligat să se abțină de la publicarea ori distribuirea, inclusiv prin intermediul platformelor online și al rețelelor de socializare, a unor mesaje, fotografii, înregistrări video sau altor informații susceptibile să compromită statutul de procuror. În același sens, art. 38 lit. f) din Legea nr. 3/2016 califică drept abatere disciplinară atitudinile, manifestările sau modul de viață care aduc atingere onoarei, integrității, probității profesionale ori prestigiului Procuraturii.

Aceste dispoziții nu instituie o interdicție generală privind utilizarea rețelelor de socializare și nu împiedică participarea procurorilor la dezbateri de interes public. Exercițarea libertății de exprimare trebuie însă să fie compatibilă cu obligațiile care decurg din statutul de procuror și cu necesitatea menținerii încrederii publicului în independența, imparțialitatea și autoritatea Procuraturii.

Colegiul reiterează că, procurorii beneficiază, în aceeași măsură ca orice altă persoană, de dreptul la libertatea de exprimare, garantat de art. 32 din Constituția Republicii Moldova și art. 10 din Convenție. Exercițarea acestui drept este însă însoțită de îndatoriri și responsabilități specifice funcției, care impun o conduită prudentă și rezervată.

În vederea fundamentării prezentei Recomandări, Colegiul a analizat jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, din care rezultă că obligația de rezervă constituie o exigență inerentă statutului magistraților și face parte din „îndatoririle și responsabilitățile” prevăzute de art. 10 § 2 din Convenție. Totodată, Curtea a statuat că această obligație nu poate fi transformată într-o interdicție generală de exprimare și nu poate împiedica participarea magistraților la dezbateri privind funcționarea justiției și alte chestiuni de interes public, întrucât sancționarea unor asemenea exprimări poate produce un efect de descurajare incompatibil cu valorile unei societăți democratice.

În aplicarea acestor principii, Colegiul reține că întinderea obligației de rezervă diferă în funcție de natura subiectului abordat, interesul public urmărit și impactul potențial al exprimării asupra încrederii publicului în independența, imparțialitatea și prestigiul Procuraturii. Din această perspectivă, pot fi distinse trei categorii principale de manifestări în mediul online: cele privind viața privată, cele referitoare la subiecte de interes public general și cele care privesc sistemul de justiție.

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

În materia exprimărilor referitoare la activitatea judiciară, obligația de rezervă dobândește o importanță sporită. Pot ridica probleme sub aspect disciplinar comentarea cauzelor pendinte, exprimarea unor opinii privind vinovăția unei persoane înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, divulgarea informațiilor confidențiale obținute în exercitarea funcției, utilizarea unui limbaj ofensator la adresa participanților la înfăptuirea justiției sau orice alte manifestări susceptibile să creeze aparența prejudecării unei cauze ori să afecteze percepția asupra imparțialității procurorului.

Exemplele și clasificările cuprinse în prezenta Recomandare au caracter exclusiv orientativ și metodologic și nu stabilesc în mod exhaustiv conduite permise sau interzise. Compatibilitatea unei manifestări cu obligațiile profesionale ale procurorului va fi apreciată în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărei situații, având în vedere contextul, scopul, conținutul exprimării și impactul acesteia asupra încrederii publicului în independența, imparțialitatea, integritatea și prestigiul Procuraturii.

Prin urmare, în exercitarea competenței prevăzute de art.89 lit.b) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, în realizarea acțiunii 2.2 din Planul anual de acțiuni al Consiliului Superior al Procurorilor pentru anul 2026 și având în vedere angajamentele instituționale aferente consolidării responsabilității profesionale în sistemul Procuraturii, Colegiul de disciplină și etică consideră necesară aprobarea Recomandării privind exercitarea libertății de exprimare a procurorilor, în special în mediul online.

Recomandarea urmează să fie adusă la cunoștința procurorilor și utilizată ca reper de orientare profesională, preventivă și instituțională, în scopul consolidării conduitei active, responsabile și conforme cu exigențele legale și etice ale funcției de procuror.

Pornind de la raționamentele expuse, în temeiul art. 89 lit. b) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură și pct.11 lit. b) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Colegiului de disciplină și etică, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-437/2025 din 23 decembrie 2025, Colegiul, –

HOTĂRĂȘTE:

1. A aproba *Recomandarea nr. 3/2026 din 22 iulie 2026 privind libertatea de exprimare a procurorilor în mediul online și obligația de rezervă*, conform anexei parte integrantă a prezentei hotărâri.

2. A transmite prezenta hotărâre Consiliului Superior al Procurorilor.

3. Hotărârea se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor, www.csp.md, directoriul *Colegiul de disciplină și etică*, subdirectoriul *Hotărâri*.

**Președintele Colegiului
de disciplină și etică**

semnat

Alexandru LOZAN

Anexă
la Hotărârea Colegiului de disciplină și etică
nr.3-112/2026 din 22.07.2026

RECOMANDAREA nr. 3/2026
privind libertatea de exprimare a procurorilor în mediul online și obligația de rezervă

Colegiul de disciplină și etică, urmare a examinării riscurilor, vulnerabilităților și tendințelor relevante actuale ce derivă din activitatea de procuror, în temeiul pct. 100-103 din Regulamentul privind organizarea și activitatea Colegiului de disciplină și etică, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 1-437/2025 din 23.12.2025, intervine cu prezenta recomandare, ce vizează limitele libertății de exprimare a procurorilor, în special în mediul online.

Prezenta Recomandare are caracter orientativ și nu creează norme juridice noi, ci urmărește interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor Codului de etică al procurorilor și ale Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, în lumina Constituției Republicii Moldova, a Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Scopul esențial al prezentei recomandări, este așadar, de a păstra standardele de deontologie profesională de către procurori, în contextul utilizării în masă a instrumentelor de social media. Este nevoie de un grad de conștientizare din partea procurorilor în ceea ce privește efectele utilizării individuale a rețelelor sociale asupra imaginii personale, dar și asupra întregului sistem.

Potrivit pct. 6.8.7 din Codul de etică al procurorilor, în aplicarea principiului corectitudinii, procurorul are obligația de *a nu admite publicarea sau distribuirea în mass-media, pe platforme online ori pe rețelele de socializare a unor mesaje, fotografii, înregistrări video sau a altor informații susceptibile să compromită statutul de procuror*. În același sens, ***art. 38 lit. f) din Legea cu privire la Procuratură*** stabilește că constituie abatere disciplinară *atitudinile nedemne, manifestările ori modul de viață care aduc atingere onoarei, integrității, probității profesionale sau prestigiului Procuraturii*.

Aceste dispoziții nu instituie o interdicție generală privind utilizarea rețelelor de socializare și nici nu exclud procurorii din spațiul dezbaterii publice. Dimpotrivă, ele consacră obligația ca *exercitarea libertății de exprimare să fie compatibilă cu exigențele funcției de demnitate publică exercitate și cu necesitatea menținerii încrederii societății în independența, imparțialitatea și integritatea sistemului Procuraturii*.

Colegiul subliniază că procurorii, asemenea tuturor cetățenilor, beneficiază de protecția dreptului la libertatea de exprimare garantat de ***art. 32 din Constituția Republicii Moldova și de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului***. Statutul profesional al procurorului nu conduce la pierderea drepturilor fundamentale și nici nu justifică excluderea acestuia din viața socială sau din dezbaterile privind problemele de interes public.

Totuși, exercitarea acestui drept este însoțită de obligații și responsabilități sporite, generate de rolul constituțional al procurorului în înfăptuirea justiției, apărarea

ordinii de drept și protejarea interesului public. Din această perspectivă, **obligăția de rezervă** reprezintă una dintre garanțiile esențiale ale menținerii încrederii publicului în imparțialitatea și independența procurorilor. Într-o societate democratică, procurorii nu sunt lipsiți de dreptul de a avea opinii, de a participa la viața socială sau de a comunica prin intermediul platformelor digitale, însă orice manifestare publică trebuie analizată prin prisma impactului pe care îl poate avea asupra încrederii publicului în instituția Procuraturii.

În acest sens, Colegiul observă că dezvoltarea mijloacelor moderne de comunicare a modificat în mod semnificativ raportul dintre viața privată și cea profesională. Rețelele de socializare permit distribuirea instantanee a informațiilor către un număr nelimitat de persoane, iar conținutul publicat poate fi redistribuit, preluat, sau scos din context, într-un mod care depășește controlul autorului. În aceste condiții, caracterul aparent privat al unui cont personal nu exclude caracterul public al comunicării și nici efectele pe care aceasta le poate produce asupra imaginii instituției din care face parte procurorul.

Prin urmare, în evaluarea conduitei online, nu prezintă o importanță decisivă, împrejurarea că mesajele au fost publicate în afara programului de muncă, prin intermediul unui cont personal sau în cadrul vieții private. Având în vedere vizibilitatea funcției de procuror și standardele sporite de integritate asociate acesteia, publicul poate asocia în mod rezonabil conduita persoanei cu statutul său profesional. În consecință, obligațiile de decență, rezervă și loialitate instituțională continuă să producă efecte și în mediul digital.

Această concluzie este pe deplin compatibilă cu jurisprudența **Curții Europene a Drepturilor Omului**.

În cauza *Danileț împotriva României*, Curtea a analizat pentru prima dată în mod direct raportul dintre libertatea de exprimare a unui magistrat și utilizarea rețelelor de socializare. Curtea a reținut că obligația de rezervă reprezintă o valoare inherentă statutului magistraților și face parte din „îndatoririle și responsabilitățile” la care face referire art. 10 § 2 din Convenție. În același timp, Curtea a precizat că această obligație nu poate fi transformată într-o interdicție generală de participare la dezbaterile publice și nici într-o limitare excesivă a libertății de exprimare. Examinarea compatibilității unei ingerințe cu art. 10 din Convenție, presupune realizarea unui just echilibru între interesul legitim al autorităților de a proteja autoritatea și imparțialitatea justiției și dreptul magistratului de a se exprima liber.

Aceeași idee rezultă și din hotărârea pronunțată în cauza *Baka împotriva Ungariei*, în care Curtea a subliniat că, independența justiției presupune posibilitatea magistraților de a participa la dezbateri privind funcționarea sistemului judiciar și statul de drept. Sancționarea unor asemenea exprimări poate produce un efect de descurajare („chilling effect”), incompatibil cu valorile unei societăți democratice, întrucât ar împiedica magistrații să contribuie la dezbaterile unor probleme de interes public privind administrarea justiției.

Totodată, în cauza *Guja împotriva Moldovei*, Curtea a reiterat că funcționarii publici beneficiază de protecția art. 10 din Convenție, chiar dacă, prin natura funcției exercitate, sunt ținuti de obligații sporite de loialitate și discreție. Restrângerea libertății de exprimare trebuie să răspundă unei nevoi sociale imperioase, să urmărească un scop legitim și să fie proporțională cu obiectivul urmărit.

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

Din aceeași perspectivă, în *cauzele Kudeshkina împotriva Rusiei și Eminağaoğlu împotriva Turciei*, Curtea a evidențiat că, statutul special al magistraților justifică existența unor exigențe suplimentare de rezervă, însă aceste obligații nu pot anihila însăși substanța dreptului la libertatea de exprimare.

Rezultă astfel că, obligația de rezervă și libertatea de exprimare nu reprezintă valori antagonice, ci principii complementare, care trebuie armonizate printr-o analiză individualizată a fiecărei situații concrete.

În aplicarea principiilor astfel expuse, Colegiul relevă că, obligația de rezervă nu operează cu aceeași intensitate în toate situațiile în care procurorul își exercită libertatea de exprimare. Gradul de protecție conferit exprimării, precum și amploarea obligației de rezervă diferă în funcție de *natura subiectului abordat, interesul public urmărit și impactul potențial al manifestării* asupra încrederii publicului în independența, imparțialitatea și prestigiul Procuraturii.

În consecință, fără ca această clasificare să aibă caracter exhaustiv ori să instituie prezumții privind existența sau inexistența unei abateri disciplinare, Colegiul apreciază că, din perspectiva obligației de rezervă, pot fi distinse trei categorii principale de manifestări în mediul online: ce vizează viața privată, subiecte de interes public general și sistemul de justiție.

Această clasificare nu urmărește delimitarea unor categorii de manifestări permise sau interzise. Ea are rolul de a evidenția faptul că, obligația de rezervă operează cu o intensitate diferită în funcție de natura exprimării, iar analiza disciplinară trebuie adaptată particularităților fiecărei categorii:

a) Exercițarea libertății de exprimare în sfera vieții private

Colegiul precizează că procurorii beneficiază, asemenea tuturor cetățenilor, de dreptul la respectarea vieții private și familiale și pot publica imagini, înregistrări ori alte informații referitoare la activități cotidiene, familiale, culturale, sportive sau recreative. Exercițarea funcției de procuror nu presupune renunțarea la viața privată și nici obligația de a evita orice manifestare publică privind activitățile personale.

Astfel, în principiu, nu ridică probleme sub aspectul obligației de rezervă publicarea unor fotografii sau înregistrări realizate în timpul concediului, în cadrul unor călătorii, excursii ori vacanțe, participarea la competiții sportive, alergări, activități de fitness, concerte, spectacole, evenimente culturale, aniversări familiale ori întâlniri cu prietenii, precum și distribuirea unor imagini privind hobby-uri personale, animale de companie, gastronomie, călătorii sau promovarea unui stil de viață sănătos. De asemenea, participarea la acțiuni de voluntariat, campanii de donare de sânge, activități caritabile ori alte inițiative civice, reprezintă în principiu, manifestări firești ale vieții private și ale implicării sociale, incompatibilitatea cu funcția neputând fi prezumată doar prin simpla lor publicare.

Aceste manifestări reprezintă expresii normale ale vieții private și nu pot constitui, prin ele însele, temei pentru angajarea răspunderii disciplinare.

Totuși, obligația de rezervă continuă să producă efecte și în această sferă. Astfel, pot ridica probleme sub aspect disciplinar postările care elogiază consumul excesiv de alcool ori de substanțe interzise, promovează violența, afișează comportamente incompatibile cu demnitatea funcției, utilizează un limbaj vulgar, injurios sau discriminatoriu, expun în mod ostentativ bunuri de lux ori un stil de viață extravagant

și opulent, în măsura în care asemenea manifestări sunt de natură să afecteze încrederea publicului în integritatea și prestigiul funcției de procuror, sau creează, în mod obiectiv, aparența unor relații incompatibile cu statutul profesional al procurorului.

Astfel, de exemplu, pot ridica probleme sub aspect disciplinar publicarea unor fotografii sau înregistrări, în care procurorul apare alături de persoane vizate în cauze penale, de persoane condamnate pentru infracțiuni grave ori de persoane cunoscute pentru apartenența sau asocierea lor cu grupări criminale, în măsura în care contextul concret este de natură să creeze, în mod obiectiv, aparența existenței unor relații incompatibile cu statutul profesional al procurorului și să afecteze încrederea publicului în independența, imparțialitatea ori integritatea acestuia. Simpla apariție într-o fotografie nu este însă suficientă pentru angajarea răspunderii disciplinare, fiind necesară o analiză a tuturor circumstanțelor concrete ale cauzei.

În același timp, Colegiul concretizează că nu orice fotografie realizată la o petrecere, într-un restaurant, la un concert ori în cadrul unui eveniment privat este incompatibilă cu funcția de procuror. Analiza disciplinară nu poate porni de la simple aparențe, ci trebuie să aibă în vedere *contextul concret, conduita afișată și mesajul transmis, precum și măsura în care acestea sunt de natură să afecteze încrederea publicului în demnitatea, integritatea și imparțialitatea procurorului*. În cazul evenimentelor culturale, sociale ori cu semnificație istorică unde sunt prezente figuri politice, procurorii vor fi selectivi în aparițiile foto, preferând pozele oficiale de grup.

Cu titlu de exemplu, simplul fapt că procurorul apare într-o fotografie realizată la o nuntă, într-un restaurant, într-o cafenea, la o petrecere privată sau într-o vacanță, inclusiv în compania altor persoane, nu este suficient, prin el însuși, pentru a concluziona existența unei încălcări a obligației de rezervă. Analiza disciplinară trebuie să urmărească dacă, prin contextul concret, conduita afișată sau mesajul transmis, postarea este de natură să afecteze încrederea publicului în imparțialitatea, integritatea ori prestigiul funcției.

De asemenea, procurorul trebuie să manifeste prudență în utilizarea rețelelor de socializare în scopul promovării intereselor economice ale unor persoane fizice sau juridice, ori al susținerii unor activități de marketing. În principiu, sunt incompatibile cu obligația de rezervă postările prin care sunt promovate produse, servicii, mărci comerciale sau alte activități cu caracter publicitar, inclusiv atunci când acestea sunt prezentate ca experiențe personale, dacă, prin contextul lor, pot crea aparența unei asocieri comerciale ori pot afecta demnitatea, independența, imparțialitatea sau prestigiul funcției de procuror.

b) Exercițarea libertății de exprimare asupra unor subiecte de interes public general

Colegiul de disciplină și etică admite că procurorii au dreptul de a participa la dezbaterile unor probleme de interes public general, întrucât pluralismul de opinii și participarea la viața civică reprezintă valori fundamentale ale unei societăți democratice.

În această categorie se înscriu exprimările referitoare la educație, sănătate publică, protecția mediului, cultură, drepturile omului, protecția copiilor, prevenirea și combaterea violenței domestice, siguranța rutieră, protecția animalelor, promovarea lecturii, activitățile de voluntariat, campaniile de donare de sânge, prevenirea

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

consumului de droguri, integrarea persoanelor cu dizabilități ori alte teme care privesc interesul general al societății.

Astfel, exprimarea unei opinii privind necesitatea combaterii violenței domestice, distribuirea unei campanii privind prevenirea accidentelor rutiere, promovarea donării de sânge, susținerea unor proiecte privind protecția mediului sau încurajarea participării la activități de voluntariat, reprezintă în principiu, manifestări legitime ale libertății de exprimare și ale implicării civice.

Colegiul de disciplină și etică reiterează că o atenție deosebită trebuie acordată exprimărilor privind activitatea politică și dezbaterile politice. Participarea procurorilor la dezbaterile unor politici publice sau a unor proiecte legislative poate beneficia de protecția libertății de exprimare, în special atunci când acestea privesc funcționarea instituțiilor statului, respectarea drepturilor fundamentale ori alte chestiuni de interes public. Totuși, obligația de rezervă impune procurorilor *să evite orice manifestare care poate crea, în percepția unui observator obiectiv și rezonabil, aparența unei afilieri politice, a susținerii unui partid politic, a unui candidat sau a unei platforme electorale ori a implicării în disputa politică într-o manieră incompatibilă cu statutul lor de imparțialitate și neutralitate.*

În mod similar, simpla critică argumentată a unei politici publice sau a unei inițiative legislative nu poate fi confundată cu susținerea ori combaterea unei formațiuni politice. În aprecierea conduitei procurorului, Colegiul va distinge între exprimarea unei opinii asupra unei politici publice și implicarea în competiția politică propriu-zisă. Această distincție este esențială într-o societate democratică, întrucât obligația de rezervă nu poate conduce la excluderea procurorilor din dezbaterile publice asupra politicilor statului, ci doar la prevenirea implicării lor partizane în competiția politică.

Astfel, pot ridica probleme sub aspect disciplinar postările prin care se exprimă susținerea sau dezaprobarea explicită a unor partide politice ori candidați electorali, distribuirea materialelor de propagandă electorală, îndemnul la vot în favoarea sau în defavoarea unui concurent electoral, utilizarea unui limbaj injurios ori denigrator la adresa actorilor politici, precum și alte manifestări susceptibile să afecteze încrederea publicului în neutralitatea politică a procurorului.

În schimb, simpla exprimare a unei opinii argumentate privind oportunitatea unei politici publice, a unui proiect legislativ sau a unei reforme instituționale nu poate conduce, prin ea însăși, la concluzia existenței unei abateri disciplinare, urmând a fi analizată în funcție de contextul concret, limbajul utilizat, scopul urmărit și impactul obiectiv asupra imaginii Procuraturii.

Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare în această materie trebuie să respecte *standardele de echilibru, moderație și responsabilitate impuse de funcția de procuror.* În special, procurorul trebuie să evite exprimările ofensatoare, discriminatorii, extremiste, ori cele susceptibile să creeze aparența unei afilieri politice, incompatibile cu funcția exercitată. În aceeași măsură, distribuirea ori susținerea unor mesaje care promovează intoleranța, incitarea la ură, dezinformarea sau teorii conspiraționiste poate afecta încrederea publicului în obiectivitatea și discernământul procurorului și poate ridica probleme sub aspect disciplinar.

c) Exercițarea libertății de exprimare privind sistemul de justiție

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

Manifestările referitoare la funcționarea sistemului de justiție beneficiază de o protecție deosebită în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, întrucât contribuie la dezbaterile unor probleme fundamentale privind statul de drept și buna administrare a justiției.

În această categorie se înscriu exprimările privind reforma Procuraturii, independența sistemului judiciar, modificările Codului penal și ale Codului de procedură penală, organizarea instanțelor judecătorești, eficiența urmăririi penale, digitalizarea justiției, durata procedurilor judiciare, resursele sistemului judiciar, activitatea academică, participarea la conferințe profesionale, publicarea unor articole de specialitate ori formularea unor opinii privind perfecționarea legislației.

Exemplificând, participarea unui procuror la o conferință privind combaterea criminalității organizate, publicarea unui articol științific privind reforma procesului penal, exprimarea unei opinii argumentate privind independența Procuraturii sau necesitatea modificării unor dispoziții legislative, reprezintă în principiu, forme legitime ale libertății de exprimare și contribuie la dialogul profesional privind funcționarea justiției. De asemenea, nu este incompatibilă cu funcția, participarea procurorului la conferințe, podcasturi, interviuri, activități didactice, lansări de carte ori alte evenimente profesionale, atât timp cât sunt respectate obligațiile de imparțialitate, rezervă și confidențialitate.

În același timp, obligația de rezervă dobândește în această materie o importanță sporită. Procurorul trebuie să manifeste cea mai mare prudență atunci când exprimările sale privesc cauze pendinte, persoane implicate în proceduri judiciare, colegi, judecători, avocați sau alte autorități judiciare.

Astfel, pot ridica probleme sub aspect disciplinar comentarea unor dosare aflate în curs de examinare, exprimarea publică a unei opinii privind vinovăția unei persoane înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive, divulgarea informațiilor confidențiale obținute în exercitarea atribuțiilor de serviciu, criticile formulate într-un limbaj ofensator la adresa altor participanți la înfăptuirea justiției, ori orice manifestare susceptibilă să creeze aparența prejudecării unei cauze sau a lipsei de imparțialitate.

Colegiul indică că această clasificare are un caracter exclusiv orientativ și metodologic și nu stabilește categorii de manifestări permise sau interzise.

Aceeași manifestare poate primi calificări juridice diferite în funcție de *contextul concret în care a fost realizată, de scopul urmărit, de impactul asupra opiniei publice și de efectele pe care le produce asupra încrederii în independența, imparțialitatea și prestigiul Procuraturii.*

În toate cazurile, aprecierea existenței unei abateri disciplinare, va fi realizată prin raportare la ansamblul circumstanțelor concrete ale fiecărei cauze și cu respectarea principiului proporționalității.

Obligația de rezervă nu echivalează cu o interdicție de exprimare și nici cu o obligație de tăcere, după cum libertatea de exprimare nu este una lipsită de responsabilitate. Între cele două nu există un raport de excludere, ci unul de echilibru, care se apreciază de la caz la caz, în funcție de circumstanțele concrete.

În acest sens, în fiecare caz concret, Colegiul va avea în vedere, cu titlu orientativ, următoarele **criterii de apreciere**:

- natura mesajului publicat și conținutul concret al acestuia;
- contextul factual și social în care exprimarea a avut loc;

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

- existența unui interes public legitim privind subiectul abordat;
- scopul urmărit prin publicare;
- tonul utilizat și modalitatea de exprimare;
- amploarea distribuirii și impactul potențial asupra publicului;
- existența unei afectări reale sau aparente a independenței, imparțialității ori integrității procurorului;
- posibilitatea rezonabilă ca publicul să-și piardă încrederea în imparțialitatea Procuraturii;
- existența unei eventuale afectări a drepturilor altor persoane ori a prestigiului instituției.

Niciunul dintre aceste criterii nu este determinant prin el însuși. Colegiul urmează să le analizeze în ansamblul lor, în funcție de particularitățile fiecărei cauze.

Colegiul reiterează că, simpla exprimare a unei opinii personale nu echivalează, în mod automat, cu încălcarea obligației de rezervă. Libertatea de exprimare protejează nu doar ideile unanim acceptate sau lipsite de controverse, ci și acele opinii care pot șoca, incomoda sau provoca dezbateri, atât timp cât exprimarea lor rămâne compatibilă cu exigențele funcției de procuror și nu afectează încrederea publicului în actul de justiție.

Totodată, obligația de rezervă presupune ca procurorul să evite orice conduită susceptibilă să creeze, în percepția unui observator obiectiv și rezonabil, îndoieli legitime privind independența, imparțialitatea ori neutralitatea sa profesională. În această materie, nu este necesar să se dovedească existența unei influențe efective asupra activității procurorului. Este suficient ca manifestarea publică să fie de natură să genereze, în mod obiectiv, *aparența unei asemenea influențe, întrucât autoritatea justiției se întemeiază nu doar pe imparțialitatea efectivă a procurorilor, ci și pe încrederea pe care aceasta trebuie să o inspire societății.*

Din această perspectivă, procurorii trebuie să manifeste o *prudență deosebită atunci când publică, distribuie, redistribuie, apreciază ("like"), comentează ori se asociază public cu anumite mesaje*, materiale referitoare la:

- activitatea partidelor politice sau a actorilor politici;
- campanii electorale ori referendumuri;
- persoane implicate în proceduri judiciare;
- cauze aflate în curs de examinare;
- dosare investigate de organele de urmărire penală;
- categorii sociale, etnice, religioase sau alte grupuri protejate;
- subiecte susceptibile să genereze polarizare socială accentuată.

În asemenea situații, chiar și în lipsa intenției de a afecta imaginea Procuraturii, conduita procurorului poate genera percepția unei lipse de neutralitate ori a unei afilieri incompatibile cu funcția exercitată.

În același timp, Colegiul consideră că obligația de rezervă nu poate fi extinsă până la interzicerea exprimării unor opinii privind problemele care privesc funcționarea justiției, independența sistemului judiciar, statul de drept ori alte chestiuni de interes public major. Dimpotrivă, într-o societate democratică, experiența profesională a procurorilor poate contribui în mod legitim la dezbaterile unor asemenea teme, cu condiția ca exprimarea să fie realizată într-o manieră echilibrată, responsabilă și compatibilă cu exigențele funcției.

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

În acest context, Colegiul atrage atenția că delimitarea dintre viața privată și cea profesională a procurorului nu mai poate fi analizată exclusiv prin raportare la spațiul în care manifestarea are loc. Caracteristicile mediului digital fac ca informațiile distribuite pe un cont personal să poată deveni, într-un interval foarte scurt, accesibile unui număr nelimitat de persoane și să fie asociate, în mod inevitabil, cu statutul profesional al autorului.

Prin urmare, **împrejurarea că o fotografie, un videoclip sau un comentariu au fost publicate *pe o pagină personală ori în afara exercitării atribuțiilor de serviciu nu este suficientă pentru a exclude aplicabilitatea normelor de conduită profesională.*** Ceea ce prezintă relevanță juridică este impactul obiectiv al respectivei manifestări asupra imaginii Procuraturii și asupra încrederii publicului în independența și imparțialitatea acesteia.

Colegiul explică că, procurorul poartă responsabilitatea deplină pentru toate formele de comunicare pe care le inițiază sau le susține în mediul online, inclusiv pentru distribuirea unor materiale aparținând altor persoane, aprecierea publică a unor conținuturi ori asocierea cu anumite mesaje. În era comunicării digitale, asemenea acțiuni reprezintă forme de exprimare susceptibile să producă efecte juridice similare publicării unui mesaj propriu, în măsura în care pot influența percepția publicului asupra imparțialității și integrității procurorului.

Totodată, Colegiul apreciază că evaluarea conduitei online trebuie să respecte principiul proporționalității. ***Nu orice exprimare nepotrivită, neinspirată ori criticabilă din punct de vedere moral justifică angajarea răspunderii disciplinare.*** Intervenția dreptului disciplinar este justificată numai atunci când conduita depășește limitele unei exprimări protejate de art. 10 din Convenție și produce ori este aptă să producă o afectare suficient de serioasă a prestigiului Procuraturii, a autorității justiției ori a încrederii publicului în imparțialitatea procurorilor.

În raport cu considerentele expuse, Colegiul reține că, utilizarea rețelelor de socializare reprezintă o modalitate legitimă de exercitare a libertății de exprimare, exercitarea acestui drept urmând însă să fie conciliată cu obligațiile de integritate, imparțialitate și rezervă inerente funcției de procuror.

Dispozițiile pct. 6.8.7 din Codul de etică și art. 38 lit. f) din Legea cu privire la Procuratură nu instituie o răspundere disciplinară automată: simpla existență a unei postări online nu echivalează, prin ea însăși, cu o abatere disciplinară. Angajarea răspunderii presupune o analiză individualizată și multiaspectuală a naturii mesajului, a contextului publicării, a scopului urmărit, a interesului public al exprimării și a impactului real sau potențial asupra încrederii publicului în independența, imparțialitatea și prestigiul Procuraturii. Obiectul acestei analize nu este oportunitatea opiniei exprimate și nici cenzurarea vieții private a procurorului, ci exclusiv măsura în care manifestarea depășește limitele unei exprimări compatibile cu statutul profesional. În consecință, fiecare sesizare va fi examinată individual, obiectiv și imparțial, cu respectarea principiilor legalității, proporționalității, echității și transparenței, iar nu prin aplicarea unor prezumții generale sau criterii abstracte.

Într-o societate democratică, autoritatea Procuraturii nu se întemeiază nici pe restrângerea excesivă a libertății de exprimare a procurorilor și nici pe tolerarea unor manifestări incompatibile cu statutul acestora, ci pe menținerea unui echilibru just între drepturile fundamentale ale procurorului și obligațiile de independență, imparțialitate,

COLEGIUL DE DISCIPLINĂ ȘI ETICĂ
din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor

integritate și rezervă pe care funcția sa le presupune. Tocmai acest echilibru reprezintă fundamentul încrederii publicului în actul de justiție și în instituția Procuraturii.

Prezenta Recomandare va fi adusă la cunoștința tuturor procurorilor, are un caracter orientativ și preventiv, în scopul evitării abaterilor disciplinare, al asigurării aplicării unitare a normelor de disciplină și etică profesională, precum și consolidarea standardelor de integritate și de conduită corespunzătoare funcției de procuror.

Colegiul de disciplină și etică